

УДК 371.1

О. В. МАКОГІН

здобувач

Львівський НПЦ ІПТО НАПН України

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ БУДІВЕЛЬНИКІВ У КОЛЕДЖАХ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті проаналізовано особливості професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю у коледжах. При аналізуванні було звернуто увагу на такі особливості: професійних вимог до якостей майбутніх фахівців; підготовки педагогічних кадрів для роботи у коледжах; впровадження зарубіжного досвіду; використання нових інформаційних технологій; організації процесу теоретичного навчання та виробничої практики.

Таким чином, проаналізувавши підготовку майбутніх будівельників у коледжах, ми виявили такі особливості педагогічної проблеми. Особливостями пов'язаними з формуванням професійних якостей є необхідність в креативно мислячих фахівцях, тобто оригінальних, активних, які використовують свої знання і здібності. Це дає можливість студентам імпровізувати в умовах виконання завдань, бути самостійними й активними.

Особливостями пов'язаними з підготовкою педагогічних кадрів є необхідність підвищення рівня методичної підготовки керівників виробничої практики. Особливостями впровадження зарубіжного досвіду є нові підходи до визначення шляхів подальшої трансформації професійної освіти в Україні. Особливостями пов'язаними з використанням нових інформаційних технологій це їх висока інформаційна обізнаність підготовки майбутніх будівельників. Окрім того, існують великі можливості для застосування інформаційних технологій як засобу раціонального використання навчального часу. Щодо особливостей організації виробничої практики, то усі види практик повинні відповідати вимогам поетапності, інтегративності, ступневості та неперервності.

Ключові слова: *будівельний профіль, коледж, педагогічна проблема, виробнича практика.*

Професіоналізація майбутніх будівельників неможлива без залучення студентів у відповідну практичну діяльність, без здійснення діяльнісно-орієнтованих підходів до освіти та впровадження інноваційних технологій навчання. Однією з найбільш важливих проблем професійної освіти є відрив традиційного навчання від професійної діяльності, що часто призводить до відчуження студента від світу праці та обраної ним професії. У сучасних умовах професійна підготовка у коледжах покликана забезпечити багатопрофільність фахівця, його мобільність, готовність до зміни виду або змісту професійної діяльності. Для підготовки конкурентоспроможних фахівців необхідно створити добре організоване освітнє середовище. Ключові компетенції сучасного фахівця у галузі будівництва задаються основними замовниками - роботодавцями, державою і суспільством. Зміст навчання повинен відповідати тенденціям розвитку галузі, інакше освіта буде мати "наздоганяючий" характер.

Нині досліджено низку близьких проблем професійної педагогіки: теоретичні основи процесу професійного навчання (А. Беляєва, О. Дубинчук, М. Кадемія, Н. Мойсеюк, Н. Ничкало, В. Радкевич), інтегративних процесів у професійній освіті (М. Берулава, С. Гончаренко, Р. Гуревич, О. Стечкевич, Т. Якимович), професійної підготовки майбутніх будівельників (Б. Адабашева, Г. Гребенюк, І. Козловська, А. Литвин, М. Михнюк, К. Чудова). Методичні проблеми підготовки майбутніх будівельників розглянута в роботах О. Білик, О. Булейко, О. Гулай, Г. Гладишева, А. Цимбровського та ін.

Проблема активізації навчального процесу в коледжах, які готують фахівців у галузі будівництва, досліджувалась у працях Ю. Бадюка. Дослідником виявлено, що діапазон засобів інтенсифікації навчально-пізнавальної діяльності студентів, досить широкий і різноманітний. До них, насамперед, відносяться проблемно-комунікативні завдання, пізнавально-дослідницькі проекти, навчальні дискусії, ділові ігри тощо [2].

М. Михнюк [6] теоретично обґрунтовано та розроблено комплексне методичне забезпечення модульного курсового професійно-технічного навчання і підвищення кваліфікації робітників будівельного профілю, що включає інтегровані програми, комплекти дидактичних модулів, робочі навчальні плани, засоби письмового інструктування (алгоритми дій, інструкції, інструктивні картки, технологічні картки, опорні схеми та конспекти, тести, критерії оцінювання навчальних досягнень), методичні рекомендації щодо засвоєння дидактичних елементів.

О. Гулай [3] доведено необхідність загального системного підходу до формування професійної компетентності фахівців-будівельників різних освітньо-кваліфікаційних рівнів – молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр – у ланцюгу “лицей – коледж – технічний університет” з урахуванням потреб виробництва у спеціалістах вказаних рівнів. Актуальним є інтеграційне перетворення традиційного змісту освіти, встановлення взаємозв'язків та узгодження програм викладання дисциплін різних щаблів ступеневої освіти.

Проте, незважаючи на низку досліджень, проблему професійної підготовки майбутніх фахівців середньої ланки у галузі будівництва залишається не достатньо дослідженою. Поза увагою залишилися наукове обґрунтування організації виробничої практики студентів будівельних коледжів, механізми інтеграційної взаємодії ланок теоретичного та практичного навчання.

Мета статті – проаналізувати особливості професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю у коледжах.

Ми в даний час живемо в суспільстві споживання, але перш ніж споживати, необхідно виробляти, творити. Більшість молодих людей цього не розуміє. У коледжі нерідко поступають соціально незрілі випускники шкіл, багато з невизначеними моральними орієнтирами і не з кращим рівнем отриманих знань. Підготовка практико орієнтовного фахівця можлива за

умови професійного навчання, де крім теоретичних знань, у студентів розвивають здатність і потребу до праці. Коледжі справляються з цим завданням, але дається це важкою працею викладачів і майстрів виробничого навчання.

Аналізуючи підготовку майбутніх фахівців будівельного профілю як педагогічну проблему ми звернемо увагу на особливості, що стосуються:

- професійних вимог до якостей майбутніх фахівців;
- підготовки педагогічних кадрів для роботи у коледжах;
- впровадження зарубіжного досвіду;
- використання нових інформаційних технологій;
- організації процесу теоретичного навчання та виробничої практики.

Щодо загальних професійних вимог до якостей випускників коледжів, то майбутній фахівець повинен володіти загальнонауковими, соціальними та інструментальними компетенціями: професійно використовувати одну з іноземних мов; уміти оцінювати історичні і сучасні процеси, проблеми в житті країни, тенденції світового розвитку, повинен мати високі моральні якості, вільно володіти державною мовою, звички організаторської та управлінської діяльності, вміти ухвалювати професійні рішення з урахуванням соціальних наслідків.

Щодо особливих професійних вимог до якостей молодшого бакалавра у галузі будівництва, то він повинен вміти: забезпечувати виробництво будівельно-монтажних робіт відповідно до проекту виробництва робіт, робочих креслень, вимог нормативних документів і термінів здачі об'єкту; організувати роботу майстра з приймання і складування матеріалів, конструкцій, раціонального використання будівельних машин, транспортних засобів, розстановки і видачі завдань бригадам і ланкам; контролювати послідовність роботи, усуваючи порушення технології і забезпечуючи якість будівельно-монтажних робіт; контролювати дотримання вимог з охорони праці, протипожежної безпеки, захисту довкілля; користуватися покажчиком державних стандартів та нормативною документацією. Молодший бакалавр у галузі будівництва повинен знати: технологію та організацію будівельного виробництва, проектно-кошторисну документацію на об'єкти, що будуються, будівельні норми і правила на виробництво і приймання будівельно-монтажних робіт; конструктивні рішення будівель і споруд, основи розрахунку будівельних конструкцій; трудове законодавство, правила і норми з охорони праці, шляхи захисту довкілля; економіку, організацію праці, планування роботи на ділянці, основи управління трудовим колективом, єдині норми і розцінки, чинні положення про оплату праці.

Розглянемо особливості підготовки педагогічних кадрів для роботи у коледжах, які готують майбутніх будівельників. Одна з основних умов успіху освітнього закладу - в якості педагогічних працівників. Перш за все це формування мотивації до педагогічної діяльності. Важливу роль відіграє

професійна компетентність викладача, що полягає у володінні професійною діяльністю на високому теоретичному та практичному рівні, у здатності знаходити нестандартні рішення, ставити і реалізовувати завдання саморозвитку. Головним критерієм оцінки якості педагога виступає динаміка розвитку його професійної компетентності це і є одна з основних складових професійної культури.

Проведені А. Литвином та С. Мамричем дослідження [3, с. 61] показують, що переважна більшість викладачів коледжів технічного профілю та майстрів виробничого навчання не мають педагогічної освіти. Керівники виробничої практики, незважаючи на вагомні здобутки (маючи першу та вищу кваліфікаційні категорії, будучи переможцями та призерами різних професійних конкурсів), недостатньо ознайомлені з методикою виробничого навчання, або освоюють її самотужки. Таким чином, проблема підготовки педагогів має низку невирішених аспектів, які зумовлені недостатнім врахуванням специфіки навчання у будівельних коледжах та неузгодженістю рівнів в ступеневій професійній освіті.

Розглядаючи особливості впровадження зарубіжного досвіду на основі праць Н. Абашкиної, Т. Десятова, А. Каплуна, М. Пальчук, Т. Якимович нами проаналізовано практичну підготовку студентів професійних навчальних закладів Австрії, Великої Британії, Італії, Німеччини, Словенії, Туреччини, Фінляндії, Франції, Японії. На підвищення ефективності професійної освіти в зарубіжних країнах впливає участь роботодавців у розробці освітніх стандартів, здійснення контролю за їх реалізацією в конкретних навчальних закладах і на виробництві, зв'язок теоретичної та практичної підготовки [8]. Це дало можливість зробити висновок про необхідність врахування мобільності та динамічності професійного навчання в умовах реального виробництва.

Вивчення праць А. Добагяна, Е. Калицького, А. Казановського, Б. Менсфільда, Х. Шмідта, В. Плохія, А. Чабана, О. Щербак та інших дало змогу з'ясувати поняття стандартів компетентності, які використовуються в системах професійного навчання розвинених країн світу. Виявлено, що стандарти компетентності Великої Британії, Франції, Німеччини мають багато спільного, зокрема: чіткий зв'язок з робочим місцем, повний опис професії і трудової діяльності, гнучкий зміст модулів, розширення освітніх можливостей слухача, здійснення аналізу вимог ринку праці з метою визначення складових професійної компетентності.

Розглядаючи особливості впровадження нових інформаційних технологій у коледжах, які готують майбутніх будівельників, було виявлено суперечність між необхідністю використання прикладного програмного забезпечення у будівельній галузі та недостатньою підготовкою техніків-будівельників до його використання на практиці. Нові освітні стандарти передбачають освоєння студентами основ проектування з використанням автоматизованих та інформаційних систем. Для цього кожен викладач повинен не тільки мати навички роботи з комп'ютером, а й активно викорис-

товувати комп'ютерну техніку в навчальному процесі. Виникає необхідність в оснащенні аудиторій сучасною комп'ютерною технікою та прикладним програмним забезпеченням.

Досягнення успішної роботи та завершального процесу навчання є практика, а саме безпосередній зв'язок теоретичного навчання і виробничої практики. Практичні уміння і навички формуються на основі знань, що конкретизуються та вдосконалюються під час практики. Це визначає необхідність, по-перше, координації вивчення професійних дисциплін і виробничого навчання, по-друге, високого рівня спеціальних знань майстрів виробничого навчання, по-третє, наявність тісних зв'язків з виробництвом.

Розглядаючи особливості щодо організації виробничої практики під час підготовки молодшого бакалавра у галузі будівництва на основі власного досвіду нами виявлено, що усі види практик повинні відповідати вимогам поетапності, інтегративності, ступеневості та неперервності. Зокрема, особливості організації виробничої практики зумовлені оптимізацією зв'язків з виробництвом, врахуванням сучасних вимог ринку праці; впровадженням сучасних технологій будівництва тощо.

Таким чином проаналізувавши підготовку майбутніх будівельників у коледжах ми виявили такі особливості педагогічної проблеми. Особливостями пов'язаними з формуванням професійних якостей є необхідність в креативно мислячих фахівцях, тобто оригінальних, активних, які використовують свої знання і здібності. Це дає можливість студентам імпровізувати в умовах виконання завдань, бути самостійними й активними.

Особливостями пов'язаними з підготовкою педагогічних кадрів є необхідність підвищення рівня методичної підготовки керівників виробничої практики. Особливостями впровадження зарубіжного досвіду є нові підходи до визначення шляхів подальшої трансформації професійної освіти в Україні. Особливостями пов'язаними з використання нових інформаційних технологій це їх висока інформаційна насиченість підготовки майбутніх будівельників. Окрім того, існують великі можливості для застосування інформаційних технологій як засобу раціонального використання навчального часу. Щодо особливостей організації виробничої практики, то усі види практик повинні відповідати вимогам поетапності, інтегративності, ступеневості та неперервності.

Перспективи подальших пошуків є визначення педагогічних умов виробничої практики майбутніх будівельників у коледжах.

Список використаної літератури

1. Абашкіна Н. В. Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині / Н. В. Абашкіна. – К. : Вища шк., 1998. – 207 с.
2. Бадюк Ю. В. Формування фахових знань майбутніх молодших спеціалістів будівельного профілю засобами ділових ігор [рукопис] / Ю. В. Бадюк. – Чернігів, 2009.
3. Гулай О.І Особливості ступеневої підготовки фахівців будівельного профілю / О. І. Гулай // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2012. – № 4. – С. 100–106.

4. Литвин А. В. Удосконалення методики навчання спеціальних предметів у ступеневій професійній підготовці / А. В. Литвин, С. А. Мамрич // Вісник Житомирського держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2003. – Вип. 13. – С. 61–65.

5. Михнюк М. І. Організація модульного курсового професійно-технічного навчання і підвищення кваліфікації робітників будівельного профілю / М. І. Михнюк // Метод. реком. – Київ : “Основа”, 2006. – 67 с.

6. Омеляненко Б. Л. Профессионально-техническое образование в зарубежных странах. / Б.Л. Омеляненко. – М. : Высш. шк., 1989. – 224 с.

7. Пальчук М. І. Педагогічні умови організації виробничої практики учнів вищого професійного училища кулінарного профілю : дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 2005.

8. Якимович Т. Д. Зарубіжний досвід організації та дидактичного забезпечення професійної підготовки / Т. Д. Якимович // Нові технології навчання : наук. – метод.зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. – Київ, 2013. – Вип. 78. – С. 227–231.

Стаття надійшла до редакції 14.09.2015.

Макогин О. В. Подготовка будущих строителей в колледжах как педагогическая проблема

В статье проанализированы особенности профессиональной подготовки будущих специалистов строительного профиля в колледжах. При анализе было обращено внимание на следующие особенности: профессиональных требований к качествам будущих специалистов; подготовки педагогических кадров для работы в колледжах; внедрение зарубежного опыта; использование новых информационных технологий; организации процесса теоретического обучения и производственной практики.

Таким образом, проанализировав подготовку будущих строителей в колледжах, мы обнаружили такие особенности педагогической проблемы. Особенности, связанными с формированием профессиональных качеств необходимость в креативно мыслящих специалистах, то есть оригинальных, активных, используют свои знания и способности. Это дает возможность студентам импровизировать в условиях выполнения задач, быть самостоятельными и активными.

Особенностями связанными с подготовкой педагогических кадров является необходимость повышения уровня методической подготовки руководителей производственной практики. Особенности внедрения зарубежного опыта есть новые подходы к определению путей дальнейшей трансформации профессионального образования в Украине. Особенности, связанными с использованием новых информационных технологий это их высокая информационная осведомленность подготовки будущих строителей. Кроме того, существуют большие возможности для применения информационных технологий как средства рационального использования учебного времени. Об особенностях организации производственной практики, то все виды практик должны соответствовать требованиям поэтапности, интегративности и непрерывности.

Ключевые слова: *строительный профиль, колледж, педагогическая проблема, производственная практика.*

Makogin O. Preparation of the Future Builders in College as a Pedagogical Problem

The article analyzes the features of professional training of future specialists in building profiles colleges. When analyzing attention was drawn to the following features:

- Requirements for professional skills of future professionals;*
- Teacher training for college;*
- The introduction of international experience;*

- *The use of new information technologies;*
- *Organizing the process of theoretical training and practice.*

Thus analyzing the training of future builders in college we found the following features of educational problems. The features related to the formation of competencies is a need for creative thinking professionals, that is original, active, using their knowledge and skills. It enables students to improvise in terms of the tasks to be independent and active.

The features associated with the preparation of teaching staff is the need to improve the methodological training of managers practice. The features are the introduction of foreign experience new approaches to identify ways of further transformation of vocational education in Ukraine. The features associated with the use of new information technologies is their high information awareness training future builders. In addition, there are great opportunities to use information technology as a means of rational use of class time. As for the peculiarities of production practice, all practices must comply with the gradual implementation and continuity.

Prospects for further research is to determine the conditions of production of pedagogical practices in future builders colleges.

Key words: *profile building, college, a pedagogical problem, work placements.*